

Europski platni nalog - naplata dospjelih novčanih potraživanja od stranih pravnih i fizičkih osoba

European payment order - collection of overdue receivables from foreign legal and natural persons

JADRANKA NIŽIĆ-PEROŠ

Pravni fakultet u Zagrebu

Trg Republike 14, Zagreb

Hrvatska

jadranka.nizicperos@oszd.pravosudje.hr

Stručni rad / Professional paper

UDK / UDC: 339:[347.7:061.1EU]

Primljeno / Received: 21. listopada 2020. / October 21st, 2020.

Prihvaćeno za objavu / Accepted for publishing: 15. veljače 2021. / February 15th, 2021.

DOI: 10.15291/oec.3787

Sažetak: Predmet ovoga rada je analiza zakonskog uređenja i sudske prakse u vezi s izdavanjem europskoga platnog naloga, a svrha je pružiti poticaj pravnim i fizičkim osobama za buduće korištenje ovoga instrumenta koji se primjenjuje u Republici Hrvatskoj od dana pristupanja Europskoj uniji, od srpnja 2013., a koristi se u vrlo malom broju slučajeva. Za izdavanje europskoga platnog naloga u Republici Hrvatskoj nadležni su sudovi. Riječ je o instrumentu kojim se naplaćuje tražbina od stranih pravnih i fizičkih osoba, dužnika, bez potrebe znanja jezika Europske unije. Stoga se upravo primjenom postupka izdavanja platnog naloga omogućuje jednostavna, brza i jeftina sudska naplata tražbine od dužnika s pretpostavkom da dužnik neće osporiti tražbinu. Europski platni nalog je alternativni postupak u odnosu na postupak koji se provodi na nacionalnoj razini. Najveća prednost ovoga postupka njegova je praktičnost jer je potrebno podnijeti samo jedan zahtjev na propisanom obrascu dostupnom na jezicima svih zemalja Europske unije, a koji je svima dostupan na internetskom portalu e-pravosuđe. U radu se analizira izdavanje platnog naloga od država članica Europske unije, osim Danske, s obzirom na to da vjerovnici iz Republike Hrvatske mogu tražiti izdavanje europskoga platnog naloga protiv svojih dužnika izravno u svim ostalim državama članicama Europske unije. Polazi se od stajališta da u poslovnom svijetu veliki problem predstavljaju nenaplaćena dospjela potraživanja prema stranim pravnim i fizičkim osobama te da je ulaskom u Europsku uniju vjerovnicima omogućeno da naplate svoja potraživanja prema dužnicima koji žive u nekoj od zemalja Europske unije na brz i jednostavan način, a o čemu, prema mišljenju autorice, vjerovnici nemaju dovoljna saznanja. Primjena Uredbe (EZ) br. 1896/2006 kojom se regulira postupak izdavanja europskoga platnog naloga od iznimne je važnosti upravo zato što se njezinom primjenom osiguravaju jednaki uvjeti naplate nespornih (neosporenih) građanskih i trgovačkih tražbina na području cijele Europske unije osim Danske.

Ključne riječi: europski platni nalog, dospjelo potraživanje, prekogranični predmeti, naplata

Abstract: The subject of this paper is an analysis of legislation and case law related to the issuance of a European payment order and the purpose of this paper is to provide incentives to legal and natural persons for future use of this instrument applied in the Republic of Croatia since July 2013, which is used in an extremely small number of cases. The courts are competent for issuing a European payment order in the Republic of Croatia and it is an instrument that collects claims from foreign legal and natural persons, debtors, without the need to know the languages of the European Union. Therefore, the application of the payment order procedure enables simple, fast and cheap court collection of the claim from the debtor, assuming that the claim will not be disputed by the debtor. The European payment order is an alternative procedure compared to the procedure carried out at national level, and the greatest advantage of this procedure is its practicality as it is necessary to submit only one request on the prescribed form available in the languages of all EU countries, available to everyone at the Internet portal e-pravosudje. The paper analyses the issuance of a payment order by EU member states, except Denmark, since creditors from the Republic of Croatia can request the issuance of a European payment order against their debtors directly in all other EU member states. We start from the point of view that in the business world uncollected overdue receivables from foreign legal and natural persons are a big problem, and that by joining the European Union, creditors are enabled to collect their receivables from debtors living in one of the EU countries in a quick and easy way, about which according to the author, creditors do not have sufficient knowledge. Application of Regulation (EC) no. 1896/2006, which regulates the procedure for issuing a European payment order, is extremely important precisely because its application ensures equal conditions for the collection of undisputed (uncontested) civil and commercial claims throughout the European Union except Denmark.

Keywords: European payment order, overdue receivables, cross - border cases, collection of debt

1 Uvod

Inicijativom Europske komisije i donošenjem Zelene knjige o postupku za europski platni nalog i mjerama za jednostavnije i brže rješavanje sporova malih vrijednosti iz 2002. (dalje: Zelena knjiga) počelo se razmišljati o reguliranju jedinstvenog postupka za područje Europske unije (u nastavku EU), kojim bi se omogućila naplata neosporenih zahtjeva. Zelena knjiga donesena je radi uspostavljanja jedinstvenih pravila postupka kojim bi se rješavali prekogranični sporovi u državama članicama EU-e. Osnovna namjera donošenja Zelene knjige je ekonomičnost, pojednostavljenje i ubrzanje postupka naplate za dužnike kojima su njihova prava povrijeđena. Učinkovita naplata nespornih, a nepodmirenih dugovanja ključna je za gospodarske subjekte u EU-u s obzirom na to da zakašnjela plaćanja dovode do nelikvidnosti malih i srednjih poduzeća, te gubitka velikog broja radnih mjesta (Ljubanović, Tunjica Petrašević i Župan, 2016).

Europski platni nalog (engl. *European order for payment*, njem. *Europäischer Ahlungsbefehl*, franc. *injonction de payer européenne*, tal. *ingiunzione di pagamento europa*) pojednostavljeni je postupak za prekogranična novčana potraživanja koja tuženik ne osporava, a koji se temelji na standardnim obrascima. Za sve gospodarske subjekte, kako unutar Republike Hrvatske (u nastavku RH) tako i unutar EU-a, za uredno poslovanje važno je da naplata dospjelih potraživanja bude brza i jednostavna. Uvođenjem europskoga platnog naloga (u nastavku EPN) vjerovnicima se omogućuje da osim pokretanja redovnog postupka naplate dospjelih potraživanja, a prema propisima koje za svaku državu predviđa njihovo nacionalno pravo, imaju mogućnost naplate svojih potraživanja na brži i jednostavniji način, istovjetan za sve države članice EU-a, podnošenjem zahtjeva za izdavanjem EPN-a. Treba naglasiti da je postupak za izdavanje EPN-a primjenjiv u onim slučajevima u kojima je

novčano potraživanje dospjelo za plaćanje i neosporeno od dužnika, a kao mjerodavan trenutak je vrijeme kada je zahtjev predan.

Zajedničko uređivanje EPN proizašlo je iz cilja EU za osiguranje nesmetanog tijeka provođenja ovrhe. Stoga se razvijaju i usvajaju mjere na području suradnje u građanskim prekograničnim stvarima potrebne za nesmetan rad unutarnjeg tržišta. Tako je predviđena mogućnost da se odredi specifičan, ujednačen ili usklađen postupak za donošenje sudskih odluka na određenim područjima, uključujući ono nespornih zahtjeva (Čuveljak, 2014).

Ovršni EPN objavljen u Republici Hrvatskoj (u nastavku RH) ovršna je isprava na temelju koje se u RH može tražiti ovrha jednako kao što se može tražiti na temelju ovršne odluke hrvatskoga suda.

Ovršni EPN koji izda neki sud s područja EU-a je ovršna isprava na temelju koje se u RH može tražiti ovrha jednako kao što se može tražiti na temelju ovršne odluke hrvatskoga suda. Dakle, EPN izdan u državi članici EU-a je ovršna isprava u svim ostalim državama članicama EU-a te se ovrha provodi u skladu s pravilima za ovrhu bilo europskih naloga ili ovršnih naslova prema nacionalnom pravu. Na postupak ovrhe primjenjuje se pravo države članice ovrhe. S obzirom na jednostavnost postupka izdavanja EPN-a, angažiranje i zastupanje od punomoćnika, odvjetnika nije obavezno pa stranke, dužnik i vjerovnik, mogu same podnositi zahtjev za izdavanjem EPN-a ili ulagati prigovor na izdani EPN i tako izbjeći dodatne troškove koje bi vrlo vjerojatno imali kada bi se odlučili za drugi redovan postupak u skladu s nacionalnim pravom pojedine države članice.

Od dana kada je podnesen zahtjev za izdavanjem EPN-a do stjecanja ovršnosti EPN, a u skladu s propisanim rokovima, trebalo bi proteći šezdeset dana, pa stoga vjerovnik koji podnese zahtjev za izdavanjem EPN-a može imati ovršnu ispravu u puno kraćem vremenu nego što bi to bilo u redovnom postupku predviđenom nacionalnim pravom.

2 Zakonska regulativa i nadležnost za izdavanje EPN u Republici Hrvatskoj

Zakonom o parničnom postupku (Narodne novine, 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11 (pročišćeni tekst), 25/13, 89/14 i 70/19 (u nastavku ZPP), odredbama čl. 507. – 507.nj, propisan je postupak u vezi s izdavanjem EPN-a u RH. Način podnošenja zahtjeva za izdavanjem propisan je Pravilnikom o načinu podnošenja zahtjeva za izdavanje europskoga platnog naloga i prigovora protiv europskog platnog naloga (Narodne novine, 124/13) (u nastavku Pravilnik).

Odredbama članka 2. Pravilnika propisano je da se zahtjev za izdavanje EPN-a i prigovor protiv EPN-a podnose na obrascima propisanim Uredbom Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uvođenju postupka za europski platni nalog (u nastavku Uredba br. 1896/2006), dok je člankom 3. Pravilnika propisano da se podnesci iz članka 2. Pravilnika podnose nadležnom sudu u papirnatom obliku neposredno ili preko pošte.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (Narodne novine 70/19, (dalje: ZID ZPP 19) stupio je na snagu 1. rujna 2019.g., te je bitna novina u odnosu na ranije odredbe ZPP-a, čl. 507.i brisana odredba prema kojoj je za odlučivanje o zahtjevima za izdavanje i preispitivanje, kao i za davanje potvrde o ovršnosti europskoga platnog naloga bio nadležan isključivo Trgovački sud u Zagrebu.

Novelom ZID ZPP 19, kako je propisano člankom 111., nadležan je općinski sud, a ako se radi o predmetima iz stvarne nadležnosti trgovačkih sudova, nadležan je trgovački sud i to prema prebivalištu odnosno uobičajenom boravištu ili sjedištu tuženika.

Odredbama ZPP-a propisano je da kada tuženik podnese prigovor protiv EPN-a, daljnji postupak provodi se u skladu s pravilima europskog postupka za sporove male vrijednosti utvrđenog u Uredbi (EZ) br. 861/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o uvođenju europskog postupka

za sporove male vrijednosti (u nastavku Uredba br. 861/2007). Ako se navedena pravila iz Uredbe br. 861/2007 ne mogu primijeniti, postupak će se provesti u skladu s odredbama ZPP-a o postupku u povodu prigovora protiv platnoga naloga uz uvažavanje odredaba članka 17. Uredbe br. 1896/2006. Osnovna razlika između europskog postupka za sporove malih vrijednosti i podnošenja zahtjeva za izdavanjem EPN-a je visina tražbine potrebne da bi se određeni postupak primijenio odnosno postupak za sporove male vrijednosti se primjenjuje samo kada iznos tražbine ne prelazi iznos od 5.000,00 EUR bez kamata, a kod podnošenja zahtjeva za izdavanjem EPN-a nema najvišeg dopuštenog iznosa potraživanja.

2.1 Područje primjene Uredbe 1896/2006

Na području EU-a u vezi s izdavanjem EPN-a primjenjuje se Uredba br. 1896/2006 i Uredba br. 936/2012 od 4. listopada 2012. o izmjeni priloga Uredbi br. 1896/2006 (u nastavku Uredba 936/2012). Uredbom br. 936/2012 samo su sadržajno mijenjani prilozi odnosno obrasci od A do G.

Svrha donošenja Uredbe br. 1896/2006 je pojednostavljenje, ubrzanje vođenja postupaka u prekograničnim slučajevima te smanjenje troškova koji se odnose na neosporena novčana potraživanja uvođenjem postupka EPN-a u državama EU-a uz određivanje minimalnih normi poštivanja kojih čini nepotrebnim bilo kakve međupostupke u državama izvršenja, a prije priznanja i izvršenja (Čučeljak, 2014).

Uredba br. 1896/2006 propisuje da sva postupovna pitanja koja eventualno nisu posebno definirana uređuje nacionalno pravo.

Uredbom br. 1896/2006 predviđeno je sedam standardnih obrazaca koji nose oznake Prilog I., II., III., IV., V., VI., VII. ili obrazac A, B, C, D, E, F i G. Ovi prilozi odnosno obrasci naknadno su izmijenjeni Uredbom br. 936/2012.

Dana 14. srpnja 2017. na temelju Uredbe br. 2015/2421 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2015. o izmjeni Uredbe br. 861/2007 i Uredbe br. 1896/2006. (u nastavku Uredba br. 2015/2421) i Odluke Europskog parlamenta o neulaganju prigovora na Delegiranu uredbu Komisije od 19. lipnja 2017. o zamjeni Priloga I. Uredbi br. 1896/2006 primjenjuje se konačno izmijenjeni Prilog I., odnosno obrazac zahtjeva za EPN A s obzirom na to da je izmjenama iz 2017. vjerovniku odnosno tužitelju omogućeno da odabere želi li nastaviti postupak u skladu s pravilima europskog postupka za sporove male vrijednosti ako dužnik odnosno tuženik podnese prigovor na platni nalog. Međutim, da bi se tužitelj mogao koristiti navedenom mogućnosti propisanu izmjenama iz 2017., tražbina mora ispunjavati uvjete postupka za sporove male vrijednosti.

Vrste standardiziranih obrazaca su:

1. Zahtjev za EPN - Obrazac A
2. Zahtjev tužitelju da ispuni ili da ispravi zahtjev za EPN – Obrazac B
3. Prijedlog da podnositelj zahtjeva izmijeni zahtjev za EPN – Obrazac C
4. Odluka o odbijanju zahtjeva za EPN – Obrazac D
5. EPN – Obrazac E
6. Prigovor protiv EPN – Obrazac F
7. Potvrda o izvršnosti – Obrazac G

Postupak izdavanja EPN-a prema Uredbi br. 1896/2006 primjenjuje se u građanskim i trgovačkim predmetima, ne primjenjuje se na porezne, carinske i upravne predmete kao što se ne primjenjuje i na odgovornost države za radnje i propuste do kojih je došlo u izvršavanju javnih ovlasti. Nadalje, ne primjenjuje se na vlasnička prava iz bračnih odnosa, na nasljedno pravo, na stečajeve i postupke likvidacija, socijalno osiguranje te tražbine iz izvanugovornih obveza osim u određenim slučajevima.

Kada se govori o prekograničnim predmetima, podrazumijeva se da je riječ o predmetima u kojima minimalno jedna stranka ima prebivalište ili boravište u drugoj državi EU-a od one u kojoj se nalazi sud koji vodi postupak. Za određivanje radi li se o prekograničnom predmetu mjerodavan je trenutak u kojem je podnesen zahtjev za izdavanje EPN-a u skladu s Uredbom br. 1896/2006.

3 Nadležnost i pokretanje postupka za izdavanje europskog platnog naloga

Prosuđivanje prebivališta i redovnog boravišta u smislu utvrđenja radi li se ili ne radi o prekograničnom predmetu definirano je Uredbom br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. godine o sudskoj nadležnosti, priznanju i ovrsi odluka u građanskim i trgovačkim predmetima (u nastavku Uredba br. 44/2001), koja je posljednji put izmijenjena i dopunjena Uredbom br. 2245/2004 te Uredbom Bruxelles I. – br. 1215/2012 Europskoga parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (u nastavku Uredba br. 1215/2012).

Zahtjev za izdavanjem EPN-a podnosi se na standardiziranom obrascu (obrazac A ili Prilog I.) koji se nalazi u privitku Uredbe br. 936/2012, koji je usklađen Uredbom br. 2015/2421. U vodiču za popunjavanje zahtjeva za izdavanjem EPN-a, dostupnom kao prilog obrasca A nalaze se detaljne upute o načinu ispunjavanja zahtjeva te je za popunjavanje zahtjeva potrebno je maksimalno dvadeset minuta.

Zahtjev za izdavanje EPN-a mora sadržavati imena stranaka, adrese stranaka, imena i adrese njihovih zastupnika i suda kojem je podnesen zahtjev, visinu tražbine u smislu glavnice i kamata kao i kamatnu stopu te razdoblje u kojem se kamate potražuju osim u slučaju da se radi o zakonskim kamatama koje se dodaju glavnici prema pravu države podrijetla, predmet spora te činjenični opis stanja stvari na kojem se temelji potraživanje, opis dokaza kojima se potraživanje utvrđuje, osnovu za nadležnost te dokazan prekogranični karakter. Zahtjev popunjava podnositelj prijedloga na jeziku suda.

Obrasci na hrvatskom jeziku nalaze se na stranicama <https://e-justice.europa.eu> te obrazac treba ispuniti na jeziku zemlje članice EU-a u kojoj se zahtjev predaje uz određene iznimke država članica koje dopuštaju podnošenje zahtjeva za izdavanje EPN-a na više različitih jezika.

Stoga je jedan od prijedloga Rezolucije Europskog parlamenta od 1. prosinca 2016. o primjeni postupka za EPN-a (u nastavku Rezolucija) da kao primjer treba uzeti Francusku, Češku Republiku, Estoniju, Cipar i Švedsku te podnositelju omogućiti da se zahtjevi za izdavanjem EPN-a podnose i na drugim jezicima država članica EU-a (osim na službenom jeziku države članice kojoj se zahtjev podnosi) te da je potrebno poduzeti sve mjere potpore radi svođenja na najmanju moguću mjeru mogućnosti nastanaka pogrešaka zbog upotrebe stranog jezika.

Prije podnošenja zahtjeva potrebno je utvrditi u kojoj državi članici je koji sud nadležan za izdavanje EPN-a, što je najjednostavnije provjeriti na internetskom portalu <https://e-justice.europa.eu> koji sadrži poseban odjeljak u kojem se može iznimno brzo i lako pronaći sud nadležan za europske postupke i to u dijelu pod nazivom „Pronalaženje nadležnih sudova/tijela“, dok je zahtjev potrebno predati sudu nadležnom prema odredbama Uredbe br. 1215/2012.

Pod pojmom „država članica podrijetla“ Uredba br. 1896/2006 podrazumijeva državu u kojoj je EPN izdan, dok pod pojmom „država članica ovrhe“ podrazumijeva državu u kojoj će se tražiti ovrha EPN-a. Tužitelj u zahtjevu za izdavanje EPN-a daje izjavu kojom potvrđuje da je sve podatke naveo prema savjestnosti i svojem najboljem znanju, kao i da prihvaća primjenu bilo kakve sankcije za namjerno netočno iskazani podatak, a prema pravu države članice podrijetla. Tužitelj može odmah pri podnošenju zahtjeva za izdavanjem EPN-a ili do njegova izdavanja izjaviti da ako tuženik podnese prigovor, on odbija dalje voditi redovni postupak. Zahtjev za izdavanje EPN-a podnosi se u

papirnatom obliku, a Uredba br. 1896/2006 predviđa i primjenu elektroničkoga komunikacijskog sredstva ako ih priznaje država članica podrijetla te ako njima sud podrijetla raspolaze.

Zahtjev za izdavanje EPN-a podnosi se nadležnom tijelu u državi članici podrijetla, a to je ona država članica u kojoj može biti izdan platni nalog. Općinski odnosno Trgovački sud u RH nadležan je u sljedećim slučajevima: ako tuženik ima domicil u RH i ako je ugovoren sud u RH. Međutim, ako su tuženi potrošači, onda je isključivo nadležan sud u državi gdje imaju domicil.

Osnovno pravilo međunarodne nadležnosti je da je osoba tužena tamo gdje joj je domicil, bez obzira na njihovo državljanstvo.

3.1 Izdavanje EPN od strane suda

Nakon što sud zaprimi zahtjev za izdavanjem EPN-a ispituje EPN na temelju dostavljenog obrasca A i priloga i to: nadležnost suda, osnovanost tražbine, prekograničnost slučaja, ispunjenje uvjeta u području primjene, dospelost tražbine te konačno je li obrazac A uredno ispunjen.

Prijevodu Uredbe br. 1896/2006 na hrvatski jezik u dijelu vezanom za nesporne novčane tražbine upućeni su određeni prigovori. Navodi se da je riječ o nepreciznom prijevodu jer da se zapravo radi o tražbinama koje do trenutka pokretanja postupka nisu osporene, a ne o nespornim tražbinama.

Iz engleske jezične verzije Uredbe br. 1896/2006 koja govori o *uncontested pecuniary claims*, kao i niza drugih poput španjolske (*creditos pecuniorios no impugnados*), talijanske (*crediti pecuniori non contestati*) ili njemačke jezične verzije (*unbesfrittenen Geldforderungen*) to se može jasno zaključiti. U tom smislu pojam tražbine tumači i t. 13. Preambule prema kojoj bi prilikom primjene EPN-a tužitelj trebao pružiti informacije koje dovoljno jasno određuju i potkrepljuju tražbinu kako bi se tuženiku omogućilo da na temelju tih informacija odluči hoće li ili neće osporiti tražbinu (Ljubanović, Tunjica Petrašević i Župan, 2016).

Ako zahtjev odnosno obrazac A nije uredno ispunjen, sud vraća zahtjev podnositelju da ispuni odnosno ispravi zahtjev za EPN na obrascu B ostavljajući mu za to primjereni rok.

U obrascu B navode se podaci o sudu, strankama i njihovim zastupnicima te se navodi i rok za ispravak kao i podatak o stavkama koje treba ispuniti odnosno ispraviti. Ako u roku koji je sud odredio obrazac B ne bude vraćen i ispravljen u označenim stavkama, sud će odbiti izdavanje EPN-a.

Uredba br. 1896/2006 u čl. 8. propisuje da sud ispituje osnovanost tražbine dok u skladu s člankom 10. iste Uredbe sudovi mogu ako se pojavi sumnja u opravdanost dijela tražbine, predložiti samo djelomični nalog tuženiku. U tom slučaju, ako se zahtjev za ispravak odnosi samo za dio pojedine tražbine, sud će o tome obavijestiti tužitelja na standardiziranom obrascu C s pozivom da prihvati ili odbije prijedlog za EPN u iznosu koji je sud odredio, a ujedno će ga obavijestiti i o posljedicama donesene odluke.

Nakon što tužitelj zaprimi obrazac C, sudu će odgovoriti vraćanjem istog obrasca C dostavljenog od suda i to u roku koji mu sud odredi. Ako tužitelj prihvati sudski prijedlog, sud izdaje EPN i to samo za dio tražbine koja je tužitelj prihvatio. Sud će odbiti zahtjev za izdavanjem EPN-a ako tužitelj ne dostavi odgovor u roku koji mu je sud odredio ili ako tužitelj odbije prijedlog suda.

Postupak izdavanje EPN-a provodi se na standardnim obrascima koji moraju biti ispunjeni u strojno čitljivom obliku te sud izdaje EPN u roku od trideset dana od kada je zahtjev podnesen.

Sud tuženika upoznaje da tužitelju može isplatiti iznos potraživanja koji je nalogom priznat ili da sudu podrijetla u roku od trideset dana od kada mu je dostavljen platni nalog može podnijeti prigovor. Nadalje, tuženika se platnim nalogom obavještava da je EPN izdan na temelju podataka koje je sudu podrijetla prezentirao tužitelj, a koje sud podrijetla nije bio dužan provjeravati, obavještava se da će platni nalog postati ovršan u slučaju nepodnošenja prigovora u za to ostavljenom roku, te da će se u slučaju prigovora postupak nastaviti kao redovni građanski postupak pred sudovima države podrijetla. Sud EPN izdaje korištenjem obrasca E.

Ovršnost EPN-a uređuje pravo države podrijetla i smatra se ovršnim ako u roku od trideset dana sudu države podrijetla nije uložena prigovor. Nakon isteka roka od 30 dana EPN koji šalje sud države porijekla se tužitelju i priznaje i ovršuje u drugoj državi članici bez proglašavanja ovršnosti i mogućnosti osporavanja priznavanja. Sud države porijekla proglašava ovršnim EPN popunjavanjem obrasca G, a tužitelj potom treba dostaviti službeni kopiju EPN izvršnim vlastima u onoj državi članici EU gdje će se izvršenje (*egzekvatura*) provesti.

3.2 Odbijanje izdavanja EPN

Ako je zahtjev za izdavanjem EPN neosnovan, sud će ga odbiti koristeći obrazac D i to ako:

- je tražbina neosnovana,
- ako tužitelj ne vrati prijedlog poslan na ispravak ili dopunu,
- ako nisu ispunjeni uvjeti iz čl. 2 (Područje primjene), 3. (prekogranični slučaj), 4. (dospjela novčana tražbina), 6. (nadležan sud) i 7. (uredno ispunjen zahtjev).

Sud će u obrascu D ispuniti i rubriku o razlozima za odbijanje, a podnositelj prijedloga nema pravo žalbe protiv takve odluke, no podnositelj prijedloga može podnijeti novi zahtjev za izdavanjem EPN-a te u novome zahtjevu ukloniti nedostatke zbog ranijeg odbijanja izdavanja EPN-a (Vrhovni sud Republike Hrvatske u odluci poslovni broj Rev 441/16-2 os 13. prosinca 2016.)

4 Dostava platnog naloga unutar i izvan Republike Hrvatske

Unutar RH dostava platnog naloga obavlja se u skladu s odredbama ZPP-a, a unutar EU-a dostava platnog naloga obavlja se u skladu s Uredbom br. 1393/2007 Europskoga parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o dostavi sudskih i izvansudskih isprava u građanskim i trgovačkim predmetima u državama članicama i o ukidanju Uredbe Vijeća br. 1348/2000 uz odgovarajuću primjenu odredaba članka 507. i. – nj. ZPP-a.

Uredba br. 1896/2006 ne utječe na primjenu Uredbi o dostavi, sudskih i izvansudskih dokumenata u građanskim ili trgovačkim stvarima u državama članicama što znači da je moguća dostava putem pošte preporučeno s povratnicom ili putem dostavnog mjesta u državi članici, najčešće suda. Dokumenti koji se uručuju u drugim državama članicama za državljane države čiji sud ili drugo tijelo vrši dostavu ne moraju biti prevedeni, dok u ostalim slučajevima primatelj može odbiti primitak dokumenta koji nije preveden.

Člancima 13. i 14. Uredbe br. 1896/2006 propisana je mogućnost dostavljanja pismena elektroničkim putem i to prema propisima nacionalnog zakonodavstva države u kojoj se dostava obavlja, međutim zbog tehničkih razloga i zbog različitog pravnog reguliranja u nacionalnim sustavima razvoj prekogranične dostave elektroničkim putem može biti znatno usporen.

Dostava se obavlja u skladu s nacionalnim pravom uz ispunjavanje minimalnih standarda, kao što je dostava preporučene pošiljke s dostavnicom.

5 Pravo na prigovor

Prigovor se podnosi korištenjem obrasca F koji sadrži podatke o sudu, strankama te izjavu o prigovoru protiv EPN-a, datum izdavanja EPN-a i potpis podnositelja prigovora. Sud će uvažiti i prigovor koji nije podnesen na propisanom obrascu F i koji nije obrazložen. Nakon što sud zaprimi prigovor, nastavlja se redovan parnični postupak u skladu s pravilima države suda osim ako je tužitelj pril podnošenju zahtjeva za izdavanjem EPN-a izričito izjavio da ne želi ići u parnicu.

U RH se redovan postupak provodi u skladu s odredbama koje se odnose na prigovor protiv platnoga naloga. Ako tuženik nije izjavio prigovor, sud podrijetla koji je izdao EPN, proglašava ovršnost EPN-a korištenjem obrasca G uz navođenje točnog datuma dostave, formalne zahtjeve za ovršnost uređuje pravo države podrijetla, a sud šalje ovršni EPN za plaćanje tužitelju. Prema odredbi članka 18. stavka 1. Uredbe 1896/2006, EPN će proglasiti ovršnim sud koji ga je izdao ako tuženik nije uložio prigovor protiv EPN-a u roku od trideset dana od dana njegove dostave tuženiku.

Prema odredbi članka 19. Uredbe br. 1896/2006 i odredbi točke 27. preambule Uredbe br. 1896/2006 ovršni EPN priznaje se i ovršuje u drugoj državi članici bez potrebe za potvrdom o ovršnosti i bez svake mogućnosti protivljenja njegovu priznanju.

Za izvršenje u drugoj državi članici, tužitelj nadležnim tijelima izvršenja te države članice osigurava primjerak EPN-a koji je sud podrijetla proglasio izvršnim, koji udovoljava nužnim uvjetima za utvrđivanje njegove vjerodostojnosti i, prema potrebi, prijevod EPN-a na službeni jezik države članice (Čuveljak, 2014.)

6 Sudska praksa Suda Europske unije

Sud Europske unije u Luxembourggu tumači pravo EU-a radi osiguranja njegove ujednačene primjene u svim državama članicama i rješava sporove koji nastanu između različitih nacionalnih vlada i institucija EU-a. Okružni sud u Wrocławu u Republici Poljskoj zatražio je od Suda Europske unije prethodno mišljenje o tumačenju članka 7. Uredbe br. 1896/2006 (u nastavku Uredba), navodi li taj članak sve uvjete potrebne za primjenu EPN-a ili navodi minimalne zahtjeve. Postavljeno pitanje glasi: Treba li članak 4. Uredbe tumačiti tako da se novčani zahtjevi odnose samo na glavnice ili na glavnice i kamate odnosno može li se prema postupku EPN-a uračunati kamate ako zakonodavstvo države članice ne predviđa automatsko uračunavanje kamata?

Sud je utvrdio da države članice EU-a ne mogu samostalno nametati dodatne zahtjeve osim kada Uredba ovlašćuje državu članicu da primijeni nacionalno pravo te da bi cilj Uredbe bio ugrožen ako bi države članice mogle u svojim nacionalnim zakonodavstvima nametati dodatne zahtjeve za prijavu. Novčani iznos koji se traži treba biti točno specificiran, a ako se traže i kamate, mora se specificirati kamatna stopa i razdoblje za koje se kamate potražuju, a razdoblje može biti od dana dospijeca do dana plaćanja glavnice.

Tako je odlučio i Sud Europske unije u odluci poslovni broj C-215/11-Iwona Szyrocka od 13. prosinca 2012., uz napomenu da nacionalni sudovi mogu sami utvrditi način kako se ispunjava obrazac zahtjeva E, ali uz uvjet da se tuženik mora obavijestiti o izračunavanju kamate.

Kada se nalaže isplata potražitelju kamata ostvarenih do datuma plaćanja glavnice, nacionalni sud može slobodno odrediti način na koji se obrazac za EPN, sadržan u Dodatku V. Uredbe br. 1896/2006 treba kompletirati u praksi, uz uvjet da tako ispunjeni obrazac omogućuje obvezniku plaćanja da bude potpuno svjestan odluke da se zahtijeva plaćanje kamata do dana isplate glavnice i da se jasno određuje kamatna stopa i datum od kojeg se kamate potražuju (Mustapić, 2013.)

U odluci Suda Europske unije poslovni broj C-324/12-Novontech-Zala od 21. ožujka 2013. donesena je odluka da neispunjavanje roka za ulaganje prigovora na EPN ne opravdava preispitivanje toga platnog naloga u skladu s člankom 20. Uredbe jer da se ne radi o izvanrednoj ili iznimnoj okolnosti.

U spojenim predmetima Suda Europske unije, poslovni broj C-119/13 i C-120/13-Eco cosmetics (C-119/13) i Raiffeisenbank St. Georgen (C-120/13), u odluci Suda od 4. rujna 2014. presuđeno je da se Uredba br. 1896/2006 treba tumačiti tako da ako EPN nije dostavljen u skladu sa standardima utvrđenima u člancima od 13. do 15. Uredbe, postupci utvrđeni u člancima od 16. do 20. nisu primjenjivi.

7 Zaključna razmatranja

Svrha uvođenja postupka izdavanja EPN-a je omogućavanje jednostavnije naplate u neosporenim prekograničnim postupcima, automatskim izdavanjem EPN-a od suda na temelju valjano ispunjenog zahtjeva, obrasca A, dostupnog na internetskoj stranici e-justice. Radi se o neobaveznom postupku koji daje mogućnost primjene u prekograničnim stvarima kao alternativa nacionalnim platnim nalogima. Izdavanjem EPN-a smanjuju se troškovi naplate nenaplaćenih potraživanja te se nedvojbeno radi o postupku koji je jeftinija, jednostavnija i brža alternativa naplate od različitih nacionalnih postupaka. Za izdavanje EPN-a ne postoji potreba za dodatnim angažiranjem odvjetnika. Upravo je brzina izdavanja EPN-a značajna prednost u odnosu na drugi redovni nacionalni postupak naplate s obzirom na to da je Uredbom br. 1896/2006 propisano da se EPN treba izdati u roku od trideset dana. Kako se postupkom za izdavanje EPN-a ne zahtijeva izvođenje dokaza, saslušavanje svjedoka ili stranaka, razumno je za očekivati da će sud zaista u roku od trideset dana od kada je zaprimio zahtjev donijeti odluku u vezi s podnesenim zahtjevom s obzirom na to da bi u protivnom kršio odredbe Uredbe br. 1896/2006. Posebno s obzirom na to da većina država članica daljnjim razvijanjem elektroničke obrade postupka skraćuje vrijeme potrebno kako za podnošenje zahtjeva tako i za samo izdavanje EPN-a. Prema dostupnim podacima o broju podnesenih zahtjeva za izdavanjem EPN-a, može se zaključiti da izdavanje EPN-a nije u punoj primjeni u zemljama članicama EU-a, da postoje velike razlike u odnosu na broj izdanih EPN-a među državama članicama, da su pojedine države članice prednost dale izdavanju EPN-a naspram vođenju dugotrajnijeg redovnog postupka te da se uglavnom primjenjuje u državama članicama čije zakonodavstvo sadrži sličan nacionalni postupak.

Prema Izvješću Europske komisije Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom Odboru o primjeni Uredbe br. 1896/2006 (u nastavku Izvješće) od 13. listopada 2015. proizlazi da sudovi država članica EU-a godišnje zaprimaju između 12 000 i 13 000 zahtjeva za EPN. Između 300 i 700 zahtjeva godišnje zaprima se u Belgiji, Češkoj, Francuskoj, Mađarskoj, Nizozemskoj, Portugalu i Finskoj. Najviše zahtjeva (više od 4000 godišnje) zaprima se u Austriji i Njemačkoj u kojima je i izdana većina EPN-a.

Prema podacima Trgovačkog suda u Zagrebu, koji je od 1. srpnja 2013. do 1. rujna 2019. bio jedini sud nadležan na području cijele RH za postupanje u vezi s izdavanjem EPN-a, zaključno s danom 14. listopada 2020. zaprimljeno je 855 predmeta upisničke oznake P-eu od kojih je izdano 483, odbijeno 102 i odbačeno pet zahtjeva za izdavanjem EPN-a. Ostali predmeti su statusa „u rješavanju”, „ustupljen”, „spojen”, „promijenjen upisnik” ili „pogrešan upisnik”.

Prema podacima na dan 9. listopada 2020., u RH je pred općinskim sudovima (koji su nadležni od 1. rujna 2019.) podnesen zanemarivo mali broj zahtjeva za izdavanjem EPN-a, na primjer pred Općinskim sudom u Zadru su podnesena četiri zahtjeva za izdavanjem EPN-a, pred Općinskim građanskim sudom u Zagrebu podneseno je 29 zahtjeva za izdavanjem EPN-a, pred Općinskim sudom u Osijeku podnesen je jedan zahtjev za izdavanjem EPN-a, pred Općinskim sudom u Splitu podnesen je jedan zahtjev za izdavanjem EPN-a.

Uspoređujući podatke o godišnjem broju zaprimljenih zahtjeva za izdavanjem EPN-a u Austriji ili Njemačkoj (više od 4000) s prosječnim brojem zaprimljenih zahtjeva za izdavanjem EPN-a u RH (prosječno oko 122 godišnje) nije teško za zaključiti da u RH očigledno postoji problem neznanja ili možda straha u primjeni zakonodavstva EU-a.

Unatoč navedenim prednostima izdavanja EPN-a, unatoč mogućnosti primjene toga postupka u RH još od srpnja 2013., prema mišljenju autorice, glavna prepreka što navedeni postupak nije prihvaćen u većoj mjeri u RH je nedovoljna educiranost pravnih i fizičkih osoba o postojanju EPN-a i njegovoj jednostavnosti. Stoga je potrebno na proaktivan način u suradnji s Ministarstvom pravosuđa poboljšati provedbu i promicanje uporabe EPN-a kao jednostavnog, brzog i korisnog instrumenta naplate.

Primjena ovoga zahtjeva iznimno je korisna kao instrument za naplatu vjerovnicima koji se bave pružanjem raznih usluga kao što su npr. održavanje čistoće, opskrba energijom, vodoopskrbom i sličnim društvima koja kao vjerovnici imaju nenaplaćena dospjela potraživanja od dužnika, neplatiša. Naime, kao primjer toga može u konkretnom slučaju tužitelj biti pravna osoba koja se bavi održavanjem čistoće ili opskrbom energijom u RH te može podnijeti zahtjev za izdavanjem EPN-a također u RH protiv državljanina EU-a, koji je vlasnik nekretnine u RH, a ima dospjela nenaplaćena dugovanja u vezi s neplaćenim računima za npr. pružene usluge odvoza smeća, opskrbe energijom i dr. Ako bi se pravna osoba kao vjerovnik koja na primjer pruža usluge opskrbe energije odlučila podnijeti zahtjev za izdavanjem EPN-a protiv dužnika, državljanina EU-a potrebno joj je razumjeti samo jedan jednoobrazni postupak u dvadeset šest država članica umjesto vođenja više postupaka u različitim nacionalnim sustavima svake države EU-a.

Stoga je, kako je jasno navedeno i u Rezoluciji, nužno poduzeti točno određene mjere i raditi na podizanju razine svijesti s kako bi fizičke i pravne osobe bile informirane i upoznate s prednostima postupka podnošenja zahtjeva i izdavanja EPN-a.

Poduzimanjem navedenih konkretnih mjera i daljnjim ujednačavanjem primjene postupka za EPN, koji se još uvijek razlikuje među državama članicama, ojačalo bi se povjerenje građana u zakonodavstvo EU-a te bi se konačno postiglo da fizičke i pravne osobe za naplatu svojih nespornih prekograničnih potraživanja odabiru ovaj jednostavni postupak umjesto odabira nacionalnog zakonodavstva koje je nedvojbeno dugotrajnije, skuplje i kompliciranije.

Literatura

Čuveljak, J. (2014). Europski platni nalog, Izvor: <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/CLN20V01D2014B668> (pristupljeno 8. listopada 2020.)

Izvješće Komisije Europskom Parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom Odboru o primjeni Uredbe 1896/2006 Europskog parlamenta i Vijeća o uvođenju postupka za europski platni nalog od 13. listopada 2015.,

Izvor: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2015:0495:FIN:HR:PDF> (pristupljeno 14. listopada 2020.)

Ljubanović B., Tunjica Petrašević P.P., Vuletić I., Župan M. (2016). Procesno – pravni aspekti prava EU, Pravni fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

Mustapić, J. (2013.) Europski platni nalog,

Izvor: <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/CLN20V01D2013B595> (pristupljeno 8. listopada 2020.)

Odluka Europskog parlamenta o neulaganju prigovora na Delegiranu uredbu Komisije od 19. lipnja 2017. o zamjeni Priloga I. Uredbi br. 1896/2006 Europskog parlamenta i Vijeća o uvođenju postupka za europski platni nalog,

Izvor:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?qid=1603107498826&uri=CELEX:52017DP0291> (pristupljeno 13. listopada 2020.)

Pravilnik o načinu podnošenja zahtjeva za izdavanje europskog platnog naloga i prigovora protiv europskog platnog naloga, Narodne novine, br. NN 124-2671/2013.

Rezolucija Europskog parlamenta od 1. prosinca 2016. o primjeni postupka za europski platni nalog,
Izvor: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=CELEX:52016IP0481> (pristupljeno 13. listopada 2020.)

Uredba br. 1896/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uvođenju postupka za europski platni nalog,
Izvor: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32006R1896> (pristupljeno 7. listopada 2020.)

Uredba br. 861/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o uvođenju europskog postupka za sporove male vrijednosti,
Izvor: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32007R0861> (pristupljeno 19. listopada 2020.)

Uredba br. 1393/2007 Europskoga parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o dostavi sudskih i izvansudskih isprava u građanskim i trgovačkim predmetima u državama članicama („dostava isprava“) i o ukidanju uredbe vijeća br. 1348/2000.

Uredba br. 2015/2421 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2015. o izmjeni Uredbe br. 861/2007 o uvođenju europskog postupka za sporove male vrijednosti i Uredbe br. 1896/2006 o uvođenju postupka za europski platni nalog, Izvor: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32015R2421> (pristupljeno 15. listopada 2020.)

Uredba br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. godine o sudskoj nadležnosti, priznanju i ovrsi odluka u građanskim i trgovačkim predmetima,
Izvor: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001R0044&from=SL> (pristupljeno 16. listopada 2020.)

Uredba Komisije br. 2245/2004 od 27. prosinca 2004. o izmjeni priloga I., II., III. i IV. Uredbi Vijeća br. 44/2001 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima,
Izvor: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32004R2245> (pristupljeno 16. listopada 2020.)

Uredba Bruxelles I – Uredba Vijeća br. 1215/2012 Europskoga parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima,
Izvor: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=CELEX%3A32012R1215> (pristupljeno 16. listopada 2020.)

Zakon o parničnom postupku, Narodne novine br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11 (pročišćeni tekst), 25/13, 89/14 i 70/19.